

Völcsey Balázs
Polgári Eljárásjogi Tanszék
Témavezető: Varga István, tanszékvezető habil. egyetemi docens

A jogerős ítéletek jellemzői

1. Bevezető

Minden jogrendszerben meghatározó instrumentum a jogerő, ezen belül is elsősorban az anyagi jogerő Releváns mely határozatokhoz, milyen feltételek esetén és mikortól fűződik anyagi jogerőhatás. A mai magyar jogrendszerben főszabályként res iudicata-val bíró határozatok¹ lehetnek, meghatározott feltételek esetén az ítéletek, a bírósági meghagyások² és a fizetési meghagyások³, az egyezséget jóváhagyó végzések,⁴ a választottbírósági ítéletek⁵ és a választottbírósági ítéletbe foglalt egyezségek.⁶

A fenti felsorolásból egyértelműen az ítéletek rendelkeznek legmeghatározóbb jelentőséggel. Tanulmányomban ezért a res iudicatával bíró ítéletek legfontosabb, az anyagi jogerőn⁷ túli, a gyakorlatban kérdéseket felvető jellemzőit vizsgálom részletesen, bírói gyakorlattal illusztrálva, figyelemmel a jelenleg is zajló új polgári perrendtartás kodifikációjára, elemezve, hol lehet szükséges a hatályos normák módosítása.

2. Ítéletek

A Pp. 212. § (1) bekezdése szerint *„a bíróság a per érdemében⁸ ítélettel dönt, a per során felmerült minden más kérdésben – ideértve a per*

¹ Csak a peres eljárást vizsgálva, nem szemlélve a nemperes eljárásokat.

² A Polgári Perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (továbbiakban: Pp.) 136. § (2) bek.

³ A fizetési meghagyásos eljárásról szóló 2009. évi L. törvény 36. § (1) bek.

⁴ Pp. 149. § (3) bek.

⁵ A választottbíráskodásról szóló 1994. évi LXXI. törvény (továbbiakban: Vbtv.) 58. §

⁶ Vbtv. 39. § (3) bekezdés

⁷ A jogerőt, annak különböző megnyilvánulási formáit, valamint azt, hogy egyes határozatok mikor emelkednek jogerőre, és az anyagi jogerő és az ítéletek kapcsolatát egy korábbi tanulmányomban már elemeztem. Ld.: VÖLCSEY Balázs: A jogerőhatás megjelenés formái. In: Themis – Az ELTE Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola elektronikus folyóirata 2014. december

http://www.ajk.elte.hu/file/THEMIS_2014_dec.pdf 367-385. (továbbiakban: VÖLCSEY: i. m.)

⁸ Megjegyzem, hogy két olyan eset is ismert, amikor a bíró ítéletet hoz, mégsem a per érdemében dönt:

megszüntetését is – végzéssel határoz.” Az idézett szakasz is egyértelműen mutatja, hogy a legfontosabb anyagi jogerő(hatással) bíró határozat-típus az ítélet. Az ítéleteket többféleképpen lehet tipizálni:

a) Attól függően, hogy a tartalma miként viszonyul a kereseti kérelemhez, beszélhetünk helyt adó, marasztaló, illetve vegyes jellegű (részben helyt adó, részben marasztaló) ítéletről.

b) A petitum jellege alapján megkülönböztetünk marasztaló, megállapító és jogalakító ítéleteket.

c) Végül – és a témánk szempontjából igazán releváns csoportosítás szerint – az ítéletek a kereseti kérelmek terjedelméhez viszonyítva 1) („rendes”) ítéletek; 2) részítéletek; 3) közbenső ítéletek és 4) kiegészítő ítéletek lehetnek.⁹

A Pp. 213. § (1) bekezdése tartalmazza az ítéletek teljességének követelményét: *„Az ítéletben foglalt döntésnek ki kell terjednie a perben, illetve a 149. § alapján egyesített perekben érvényesített valamennyi kereseti kérelemre.”* Jóllehet az idézett bekezdés csak a kereseti kérelmeket említi, mint elbírálandó igényeket, értelemszerűen ez a követelmény kiterjed a viszontkeresetre és a beszámítási kifogásra is. A bíróság mozgásszabadságát korlátozza ugyanakkor a Pp. 215. §-a, amely szerint a döntés nem terjedhet túl a kereseti kérelmen, illetőleg az ellenkérelmen; ez a szabály a főkövetelés járulékaira (kamat, költség stb.) kiterjed. E két szabály teremt összhangot az ítélet teljességének követelménye és a rendelkezési elv között.¹⁰ Releváns, hogy először mindig a jogalap kérdésében kell döntenet, majd ezt követően lehet vizsgálni az összszerszerűséget. A judikatúra a Pp. 215. § (1) bekezdésében megfogalmazott korlátozásokat csak az összeg tekintetében tartja irányadónak, a jogalap, jogcím irányában nem. Sőt azzal a jogirodalmi állásfoglalással is találkozhatunk, hogy a Pp. 213. § és 215. §-ának értelmezése nem jelenti a jogcímhez¹¹kötöttséget.¹²

egyrészt, ha kiegészítő ítéletet hoz az előzetes végrehajthatóság elrendeléséről (Pp. 225. § (1) bekezdés), illetve, ha a megállapítási keresetet azért utasítja el, mert a Pp. 123. §-ában előírt feltételek nem teljesülnek. (KISS Daisy: A polgári per titkai – Kérdések és válaszok a Polgári perrendtartás általános részéből, HVG-ORAC, második, átdolgozott kiadás, Budapest, 2009. 663.)

⁹ KISS: i. m. 663. Az új Polgári perrendtartásban valószínűsíthetően a bírósági meghagyás elnevezése megváltozik, s annak jellegzetességeit jobban kifejező „mulasztásos ítélet” fogalmat fogja használni az új kódex. VARGA István – SZABÓ Imre – ZAICSEK Károly: A határozati és a perorvoslati fejezetek egyes kodifikációs kérdései In: Egy új polgári perrendtartás alapjai (Szerk: NÉMETH János – VARGA István) HVG-ORAC Kiadó, Budapest, 570. (továbbiakban: Egy új polgári perrendtartás alapjai (Szerk.: NÉMETH – VARGA))

¹⁰ GÁTOS György: Határozatok: In: A polgári perrendtartás magyarázata I. kötet (Szerk.: NÉMETH János – KISS Daisy), Complex Kiadó, második, átdolgozott kiadás, Budapest, 2006. 1180. és 1199-1200. [továbbiakban: Kommentár (Szerk.: NÉMETH – KISS)]

¹¹ Tartalmi korlátok miatt jelen tanulmányban nem kívánok foglalkozni a jogcímhez kötöttség kérdésével, erre vonatkozóan ld: HAUPT Egon: A jogcímhez kötöttség a polgári perben. Magyar Jog 2000. évi 10. szám 609-

Természetesen a Pp-n túlmenően anyagi jogi jogszabály is korlátozza a bíróság döntési lehetőségét, így például a Polgári törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (továbbiakban: Ptk.) 7:37. § (3) bekezdés alapján *„a végrendelet érvénytelenségét vagy hatálytalanságát a megtámadásban érvényesített okból és a megtámadó személy javára lehet megállapítani.”*

Több olyan esettel is találkozhatunk, amikor a bíróság a kereseti kérelemtől eltérően mást ítél meg, mint amit a felperes kér. Így például marasztalás helyett tehet megállapítást, ha a követelés még nem járt le, és a Pp. 123. §-ában írt feltételek is fennállnak. Természetesen ez fordítva nem érvényesülhet.

Továbbá a Ptk. 5:84. § (6) bekezdése szerint a közös tulajdon megszüntetése során a bíróság csak annyiban van kötve a petitumhoz, miszerint nem rendelheti el azt a megszüntetési módot, amely ellen valamennyi fél tiltakozik, így például – egyhangú tiltakozás hiányában – árverés helyett alkalmazhat megváltást is.

A Pp. pedig a 78. § (2) bekezdésében rendelkezik úgy, miszerint a bíróság a perköltség felől hivatalból rendelkezik, azaz nem szükséges a felek erre irányuló kérelme.¹³

2.1. Magyary Géza parancselmélete

Magyary a következőképpen definiálja az ítélet fogalmát: *„Az ítélet a bírónak az állam nevében vont, a feleket kötelező következtetése, tehát parancsa, amellyel egy bizonyos múltban keletkezett magánjogi jogviszony alapján, vagy éppen azon az alapon, hogy ilyen jogviszony nem jött létre, a felek cselekvését a jövőre nézve jogérvényesen meghatározza.”*¹⁴

Magyary megkülönböztet marasztaló, megállapító és elutasító ítéletet. Azaz nála nem jelenik meg a jogalakító ítélet. Nézete szerint mind az elmarasztaló, mind a megállapító ítéletek során a bíró az általánosságban megfogalmazott jogszabálynak szerez érvényt konkrét esetben, azaz az ítéletet parancsnak tekinti. (Innen ered a hozzá köthető parancselmélet.)

610.; VIRÁG Csaba: A jogcímhez kötöttség egyes kérdései a polgári perben. Magyar Jog 2013. 1. szám 28. és LUGOSI József: Gondolatok a kereseti kérelemhez kötöttségről. Magyar Jog 2010. 11. sz. 680.

A jogcím fogalmáról ld.: PÁKOZDI Zita: Pertárgy fogalma jog-összehasonlító megközelítésben In: Egy új polgári perrendtartás alapjai (Szerk.: NÉMETH – VARGA) 355-356.

¹² GÁTOS: In: Kommentár (Szerk.: NÉMETH – KISS) 1203.

¹³ Részletesen, több példát sorakoztatva ld.: GÁTOS: Kommentár (Szerk.: NÉMETH – KISS) 1204-1206.

¹⁴ MAGYARY Géza: A magyar polgári peres eljárás alaptanai – A perbeli cselekmények tana Budapest Franklin Társulat, 1898. 251. (továbbiakban: MAGYARY: i. m.)

A különbség pusztán annyi, hogy míg a jogszabály jövőben bekövetkező esetre parancsolja meghatározott magatartás tanúsítását, addig az ítélet már megtörtént, a múltban végbement esetre tartalmaz kötelező rendelkezéseket. Hasonlóan a mai magyar jogi szabályozáshoz az egyik legmarkánsabb különbségnek tekinti a marasztaló és a megállapító ítéletek között, hogy míg az előbbinél van helye végrehajtásnak, addig az utóbbinál ez fogalmilag kizárt (Vö. A bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény 13. §-a.).¹⁵

Az elutasító ítélet is parancs, azonban ez az ítélet – ellentétben a marasztaló és a megállapító ítélettel – kizárólag a felperes számára ír elő kötelezettséget, nevezetesen, hogy az alperessel szemben e követelést ismételten ne érvényesítse, mert az nem fog sikerre vezetni. Azaz jelen esetben a bíró azt mondja ki, hogy a jogi normában megfogalmazott parancs nem alkalmazható az alperessel szemben. További jelentős elhatárolási ismerv az ítéletek között, hogy míg a marasztaló és megállapító ítéletek az alpereshez és a felpereshez is szólnak, addig az elutasító ítélet kizárólag a felperesre tartalmaz kötelező rendelkezéseket.

Minden ítélet kötelmi alapú közjogi viszonyt létesít a felek és az állam között (erre is visszavezethető, hogy a polgári eljárásjog a közjogba tartozó jogág). Sőt ez a kötelmi viszony lényegesen különbözik a felek közötti, a per aljával szolgáló magánjogi alapokon nyugvó kötelmi viszonytól, hiszen attól függetlenül keletkezik. Kiemelendőnek tartom, hogy az a magánjogi jogviszony, amelyre az ítélet valamilyen rendelkezést tartalmaz, nem szükségszerűen kizárólag a felek közötti jogviszony, hanem lehet a felek és harmadik személy közötti jogviszony is. Magyary példaként említi, ha a bíróság a jogviszony fenn-nem állását mondja ki az alperes és egy harmadik személy között, biztosítva ezáltal, hogy a felperes a harmadik személy vagyonából végrehajtási eljárás útján – az alperes kizárásával – kielégítést kereshessen.¹⁶

A vázolt esetkör nem azonosítható a mai hatályos jogból a fedezetelvonó szerződésekből fakadóan keletkező követelés érvényesítése iránt indított, megállapításra irányuló perekkel. Ezek a perek rendkívül speciális perek. Gyakorlatban felmerülő kérdésekkel és válaszokkal az 1/2011 (VI. 15.) PK vélemény foglalkozik. E perek tartalmukat tekintve a fedezetelvonás hatálytalanságának a megállapítására irányulnak, de mégsem klasszikus értelemben vett megállapítási perek, hiszen a felperes célja a pusztán megállapításon túl az, hogy a harmadik személy vagyonából kielégítést kereshessen. Ugyanakkor a marasztalásra irányuló perek közé

¹⁵ MAGYARY: i. m. 252-253.

¹⁶ MAGYARY: i. m. 255-256.

sem sorolható egyértelműen, hiszen a per nem a szerző fél marasztalásával zárul,¹⁷ hanem a bíróság döntése folytán „a megszerzett vagyontárgyra vezetett végrehajtást túrni köteles.” (Ptk. 6: 120. § (3) bekezdés). Vagyis a PK vélemény 7. pontja¹⁸ értelmében a jogot szerzővel szemben előterjesztett kereset marasztalásra irányuló kereset, amelynek sikere esetén a szerző felet túrésre kötelezi a bíróság, míg a szükségképpen perben álló kötelezettel szemben főszabályként relatív hatálytalanság megállapítására irányuló keresetet kell indítania a felperesnek. E perekben tehát alperesi oldalon szükségszerűen legalább két személy szerepel: az adós, illetve a harmadik személy, tehát az ítélet a peres felek vonatkozásában fejt ki joghatást.

Mint már korábban is utaltam rá, Magyary nem tekinti külön ítélet fajtának a jogalakító ítéletet. Ennek okát abban látom, hogy – álláspontja szerint – az ítélet nem képes új jogviszonyt létesíteni. Hiszen az ítélet csak már fennálló jogviszonyt illetően mond ki döntést. Ebből az is következik, hogy nem tud már fennálló jogviszonyt megszüntetni sem. Véleményét azzal támasztja alá, hogy „az ítélet soha sem oly tény, amelynek alapján úgy, mint a törvény által jogosítványok létesítésére alkalmasnak elismert tények alapján, jogosítványok keletkeznének, módosulnának vagy megszűnnének. Ennek folytán az ítélet sem nem oly tény, amelynek alapján a perbe vont jogviszony megszüntetésével a felek közt új jogviszony keletkezik (novatio).”¹⁹ A mai magyar jogban klasszikus jogalakító, konstitutív ítélet lehet a házasságot felbontó ítélet. Magyary nézete szerint a jogviszony (házassági viszony) megszűnésének kimondása ellenére a megszűnés oka – a látszat ellenére – nem a bírósági határozat, hanem egyéb tények.²⁰ A családjogban például az, hogy a felek között a házasság teljesen és helyrehozhatatlanul megromlott (Ptk. 4: 21. § (1) bekezdés).

Magyary szerint arra vezethető vissza, hogy a bírónak akár hivatalból is észlelnie kell a jogerő meglétét, mert a hivatalosan ismert tények nem igényelnek bizonyítást.²¹ E szabály a mai Pp-ben is megtalálható, nevezetesen a 163. § (3) bekezdésében. Így a bíró a Pp. 130. § (1) bekezdés d) pontját, illetve a 157. § a) pontját erre irányuló indítvány hiányában is alkalmazhatja.

Csak röviden említem Bacsót, aki máshogy csoportosítja az ítéletek funkcióját, mert nála már megjelenik a jogalakító, konstitutív ítélet is.

¹⁷ A Polgári törvénykönyv magyarázatokkal (Szerk.: VÉKÁS Lajos) Complex Kiadó, Budapest 2013. 586.

¹⁸ Az 1/2014 PJE határozat nyomán az új Ptk. hatálybalépését követően is irányadó ez a rendelkezés.

¹⁹ MAGYARY: i. m. 256.

²⁰ MAGYARY: i. m. 257.

²¹ MAGYARY: i. m. 265. o.

Megkülönbözteti az ítéletek közös funkcióját, amit akként határoz meg, hogy az ítéletek peren kívüli vagy perbeli megállapítások. Fontos ugyanakkor, hogy nem tekintette kizárólagos hatásnak az ítéletek deklaratív hatását, hanem az ítéletek általános funkciójának tartotta a konstitutivitást is.²² Vélhetően erre is vezethető vissza, hogy Bacsó – ellentétben Magyarival – elismeri a jogalakító ítéleteket, és azok különös funkcióját a következőkképpen határozta meg: *„ez az ítélet a felperes jogvédelmi szükségleteinek kielégítése céljából a jogállapotot megváltoztatja.”*²³

3. Részítélet

Az ítélet teljességének követelménye alóli egyik kivétel (a közbenső ítélet mellett) a részítélet. A Pp. 213. § (2) bekezdése szerint: *„A bíróság egyes kereseti kérelmek felől vagy a kereseti kérelmek önállóan elbírálható egyes részei felől külön ítélettel (részítélet) is határozhat, ha ebben a vonatkozásban további tárgyalásra nincs szükség, és, ha a többi kereseti kérelem vagy a beszámítási kifogás eldöntése végett a tárgyalást el kell halasztani. A részítélet a később hozott ítélettel a beszámítási kifogásra, illetőleg a viszontkeresetre vonatkozó tárgyalás eredményéhez képest hatályon kívül helyezhető, vagy megfelelően módosítható.”*

Hangsúlyozandó, hogy ez az ítélet-típus nemcsak a követelést érvényesíteni kívánó fél érdekét szolgálja, (hiszen adott esetben előbb követeléséhez juthat), hanem a bíróság munkáját is megkönnyíti. A részítéletet követően a bíróság már nem hoz újabb részítéletet, hanem ítéletben dönt az igényekről.²⁴ Ennek kapcsán szükséges a bíróságokat érintő anomáliára felhívni a figyelmet:

A bírósági ügyvitelről szóló 14/2002 (VIII. 30.) IM rendelet (továbbiakban: BÜSZ) szerint, ha a bíró részítéletet hoz, az nem minősül befejezésnek, pusztán csak az eljárás végén hozott most már „ítéletnek” nevezett határozat számít ügyviteli szempontból befejezésnek. Ezt azért is tartom különösen problémásnak, mert, jóllehet – a kiemelt jelentőségű pereket kivéve – a bíró mérlegelésétől függ, dönt-e részítélettel vagy sem, de mivel az ügyviteli norma nem értékeli azt, milyen komoly munka előzi meg e határozat meghozatalát, a bíró nem érdekelt részítélet

²² BACSÓ Jenő: A jogvédelem előfeltételei a polgári perben. Máramarosziget, 1910. 163, 171. és 175. Idézi: PAULOVICS Anita: A jogerő kérdése a perjogtudományban és a közigazgatásban. In: Miskolci Jogi Szemle 5. évfolyam (2010) 1. szám 53. (továbbiakban: PAULOVICS: i. m.)

²³ BACSÓ: i. m. 165.; idézi PAULOVICS: i. m. 56.

²⁴ KISS: i. m. 670.

meghozatalában. Így álláspontom szerint a BÜSZ 39. §-a mindenképpen felülvizsgálatra szorul.

A judikatúra leggyakrabban a házassági vagyoni keresetek esetében nyúl a részítélet megalkotásának lehetőségéhez a Pp. 292. § (2) bekezdés alapján. Azért is fontos e szakasza a törvénynek, mert míg a vagyoni perek esetében a bírónak nem kell megvárni a részítélet jogerőre emelkedését, folytathatja a pert tovább, addig a házassági vagyoni perekben az eljárás a vagyoni kereset tárgyában csak az érvénytelenítés, illetőleg a bontás kérdésében hozott ítélet jogerőre emelkedése után folytatható.

A részítélet feltételes (anyagi) jogerővel rendelkezik, hiszen a Pp. 213. § (2) bekezdése szerint a részítélet a később hozott ítélettel hatályon kívül helyezhető vagy megfelelően módosítható. Ám míg az általános szabályok szerint folyó perekben az ítélkezési gyakorlat – talán kissé *contra legem* – de bevárja az eljárás folytatásával a részítélet jogerőre emelkedését,²⁵ addig ezt a Pp. 292. § (2) bekezdésében kötelező jelleggel kell megtennie. Az utóbbi esetben a bírónak mindenképpen, egy már anyagi jogerővel rendelkező ítéletet kell saját hatáskörében hatályon kívül helyezni vagy módosítani az eljárás későbbi szakaszának megfelelően. Erre eklatáns példa lehet, ha a bontás kérdésében hozott jogerős ítélet rögzíti az életközösség megszűnésének időpontját, majd a vagyoni igények tárgyában folyó perben ezen időpont módosítása válik szükségessé a bizonyítási eljárás lefolytatása után.²⁶ Így a bírónak – a jogerő feltételes jellegéből fakadóan – már anyagi jogerővel rendelkező határozatot kell megváltoztatnia. A vagyoni perek esetében ez csak lehetőségként áll fenn, és vélhetően ettől való ódzkodás miatt is a bírák bevárják a részítélet jogerőre emelkedését. Az új Polgári Perrendtartás koncepciójára tekintettel egyetértek azzal az állásponttal, hogy célszerű lenne az új Pp-ben ezt a szabályt akként megfogalmazni, hogy a bíró folytathatja az eljárást a részítéletet követően, de a pert végleg lezáró ítélet meghozatalával megvárja a részítélet jogerőre emelkedését.²⁷

A részítélet meghozatala kapcsán felmerülő kérdés lehet az, mi számít *„a kereseti kérelem önállóan elbírálható részeinek”*? Erre a választ az anyagi jogi jogszabályok adják meg. Természetesen a bírói gyakorlatban is több iránymutató döntés született ebben a kérdésben is, így például: *„A haszonbérleti szerződés egyes részei egymástól nem különíthetők el. A haszonbérleti szerződés felmondása tárgyában*

²⁵ GÁTOS: In: Kommentár (Szerk.: NÉMETH – KISS) 1185.

²⁶ Dr. KÖRÖS András – dr. HORECZKY Károly – dr. SZILÁGYI Dénes: Polgári jog – Családjog 1953-1997. Civilisztikai Döntvénytár HVG-ORAC, Budapest, 1998. - 40. sorszámú eset (BH 1988/10. sz. 358.)

²⁷ GÁTOS: In: Kommentár (Szerk.: NÉMETH – KISS) 1186.

részítélet nem hozható." (BH 1992. évi 5/343.) A Legfelsőbb Bíróság kimondta: *„Nem bírálható el részítélettel az a követelés, amely szerves és el nem választható része más követelésnek.”*(BH 1979. évi. 8/261. sz. III.).²⁸

A PK 154. sz. állásfoglalás részletesen foglalkozik azzal, miként alakul a perköltség viseléséről történő rendelkezés részítélet esetében. Eszerint a részítélettel eldöntött vitás kérdések természetét és azoknak a még el nem döntött kérdésekkel való összefüggését vizsgálva kell határozni arról, hogy a Pp. 77. §-a alapján lehet-e a perköltségről a részítéletben dönteni vagy sem. A jogirodalom megjegyzi, bár az állásfoglalás ma is él, de a bírói gyakorlat az esetek nagy többségében mellőzi a perköltségről történő döntést, jóllehet annak nincs jogi akadálya.²⁹ A legfőbb bírói fórum – fenntartva a PK 154. számú állásfoglalásban írtakat – megalkotta a 4/2009 (XII. 14.) PK véleményt, amely tovább cizellálja a perköltség és a részítélet kapcsolatát. Kimondja, hogy a másodfokú bíróság, illetve a Kúria, ha részítéletet részítélettel bírál el, akkor a véglegesen eldöntött kérdések tekintetében rendelkezni köteles a perköltségről is, ha ez *„az el nem döntött kérdésekkel való összefüggésben lehetséges, és a döntés a perköltségnek a Pp. 75. §-ában meghatározott minden elemére kiterjedhet.”* Releváns továbbá a véleménynek a bírói gyakorlatot megerősítő rendelkezése is, amely szerint: *„Alanyi keresethalmazat esetén a felek egy részét érintő végleges döntésről szóló részítéletben a bíróság köteles döntenie a perköltség viseléséről.”*

A Legfelsőbb Bíróság megállapította, hogy *„a követeléssel szemben támasztott beszámítási kifogás tárgyában részítélet nem hozható. A beszámítási kifogást a vele szemben álló követeléssel együtt kell elbírálni.”* (BH 1989. évi 2/75. sz.).

Ezt némiképp meghaladva ellentétes következtetésre jutott az Legfelsőbb Bíróság a 3/2000. Polgári jogegységi határozatában. Eszerint: *„a bíróság a részítélettel a kereset egészét is elbírálhatja, ha az alperes beszámítási kifogása miatt a tárgyalás elhalasztása szükséges.”* Ezzel a döntéssel nem mindenki ért egyet. Éless Tamás álláspontja szerint *„beszámítási kifogásnak a keresettel fennálló elválaszthatatlan eljárásjogi kapcsolata arra is következtetni engedett, hogy nincs lehetőség részítélet meghozatalára kizárólag beszámítási kifogás tárgyalásának elhalasztása mellett.”*³⁰ Jóllehet a Pp. nyelvtani értelmezése szerint helyes döntést

²⁸ GÁTOS: In: Kommentár (Szerk.: NÉMETH – KISS) 1181-1182.

²⁹ KISS: i. m. 671. o.

³⁰ ÉLESS Tamás: Perbeli beszámítási kifogás? Gondolatok a beszámításról a 3/2000 Polgári Jogegységi Határozat kapcsán. In: Magister artis boni et aequi – Studia in honorem Németh János (Szerk.: KISS Daisy – VARGA István) ELTE Eötvös kiadó, Budapest, 2003. 189. [továbbiakban: Studia in honorem Németh János

hozott a legfőbb bírói fórum („*ha a beszámítási kifogás végett a tárgyalást el kell halasztani*”), de a beszámítási kifogás dogmatikai elemzése ezzel ellentétes következtetésre enged. A szerző is hangot ad azon álláspontjának, hogy bár a jogegységi határozat fentebb citált tételét ilyen formában nem tartja megfelelőnek, ugyanakkor támogatja azt a törekvést, hogy a felperes mellett az alperes érdekei is megfelelő védelmet kaphassanak az eljárás során. Nézete szerint szükséges lenne „*a bíróság előtt tett nyilatkozattal történő beszámításnak perbeli beszámítási kifogásként történő szabályozása.*”³¹ Ez az önállóság azonban – a beszámítással szemben fennálló kereseti követelés kölcsönösségét megkívánó anyagi jogi szabályok okán – szükségszerűen csak relatív lehet. Éless nézete szerint, ezt segíthetné, ha a Pp. 139. §-a nem az anyagi jogi vetületre emlékeztető „*beszámítás*” kifogást használná, hanem az önálló eljárásjogi funkció megerősítéseként a „*beszámítási kifogás*” terminus technicust tartalmazná. Kiemelten fontosnak tartja továbbá, hogy a perbeli beszámítási kifogás megjelenése a bíróság számára a „*kimerítési kötelezettség*” terhét róná. E tekintetben a Pp. szabályainak módosítása nem szükséges, ezzel szemben a Pp. 140. § (1) és (2) bekezdései, valamint a Pp. 159. § (2) bekezdése tartalmának felülvizsgálata indokolt lehet. Ugyanis a jelenleg hatályos jogi környezetben, ha az alperes védekezésül a per megszüntetését indítványozza, a bíróságnak mindenekelőtt ebben a kérdésben kell határoznia (vö.: Pp. 140. § (1) bekezdés). Éless szerint azonban szükséges lehetővé tenni azt, ha az alperes a per megszüntetésének indítványozása mellett beszámítási kifogást is előterjeszt, akkor a per megszüntetése esetén legyen módja az alperesnek a „*beszámítási kifogás alapjául szolgáló követelésen alapuló védekezését annak megállapítására irányuló viszontkeresetként fenntartani, hogy a felperest a keresetével érvényesített követelés nem illeti meg.*”³² Azaz itt a negatív megállapítási viszontkereset alkalmazási köre bővíthetne.

Teljes mértékben osztom a szerző azon nézetét, mely szerint probléma, hogy a Pp. 213. § (2) bekezdése nem tartalmaz rendelkezéseket a konnexitással kapcsolatban. Ugyanis, ha a kereseti kérelem (petitum), illetve a beszámítási kifogás alapjául szolgáló ellenkövetelés azonos jogalaptól ered, úgy nem lehetséges az, hogy a bíróság csak a kereseti követelésről döntsön részítéletben, majd pedig a beszámítási kifogás tekintetében folytassa tovább a pert. Ezért a készülő új polgári perrendtartásban – amennyiben a jogegységi határozatban foglaltakat

(Szerk.: KISS – VARGA)]

³¹ ÉLESS: i.m. 195.

³² ÉLESS: i.m. 196.

továbbra is fenn kívánják tartani – indokolt lenne rendezni, hogy e szabály csak a petitumtól eltérő jogalapon keletkezett beszámítási kifogásra vonatkozhasson. A jogyeségi határozat indokolása – helyesen – felhívja a figyelmet arra is, hogy a *„beszámítási kifogás utóbb bebizonyosodott alaptalansága esetén sem hozható a beszámítási kifogást elutasító ítélet.”*³³ Ahhoz, hogy e szabály érvényesülhessen, szükséges kiegészíteni a Pp. 213. § (2) bekezdését akként, hogy a részítélet a később hozott ítélettel fenntartható. A ma hatályos Pp. 213. § (2) bekezdése ugyanis csak azt tartalmazza, hogy a részítélet a beszámítási kifogásra vonatkozó tárgyalás eredményéhez képest hatályon kívül helyezhető vagy megfelelően módosítható. A dogmatikai precizitás megvalósulása érdekében egyetértek Éless Tamás azon észrevételével, hogy ellentétben a jogegységi határozat indokolásával, amely szerint ez esetben a bíróság a jogerős részítélet hatályában fenntartja, a törvény szövegének pusztán a „fenntartás” kitéltet kellene tartalmaznia, mert a hatályban fenntartás a rendkívül perorvoslatokra vonatkozik.³⁴ Öröndetesnek tartom, hogy az új Polgári Perrendtartás megalkotása során valószínűsíthetően ez a szempont is érvényesülni fog.³⁵

Természetesen részítélet meghozatalának nemcsak az elsőfokú, hanem a másodfokú eljárásban is van helye. Az erre vonatkozó szabályokat a Pp. 253. § (2) bekezdése tartalmazza. Eszerint nyilvánvalóan születhet részítélet a fellebbezési eljárásban úgy, hogy a másodfokú bíróság az első fokú bíróság részíteletét felülbírálja, és azt helybenhagyja vagy megváltoztatja. Származhat részítélet úgy is a másodfokú eljárásban, hogy ugyan az elsőfokú bíróság ítéletet hozott, azonban a Pp. 213. § (2) bekezdésében írt feltételek a fellebbezés során állnak fenn. Értelemszerűen ez esetben a részítélet hatályon kívül helyezést is tartalmaz azokra a még nem jogerős ítéleti rendelkezésekre vonatkozóan, amelyeket érdemben nem bíráltak el. A Pp. 253. § (2) bekezdése szerint: *„ha az elsőfokú bíróság ítélete érdemben helyes, a másodfokú bíróság ezt helybenhagyja, ellenkező esetben az elsőfokú bíróság íteletét egészben vagy részben megváltoztatja, illetőleg közbenső ítéletet vagy részíteletet hoz.”* Ez a megfogalmazás nem teljesen pontos. A bíróság ugyanis, ha nem végzést hoz a fellebbezés elbírálása során, a per érdemében ítélettel dönt. Az idézett bekezdés kissé félreérthető, mert külön szól a helybenhagyó, a megváltoztató, a közbenső és a részíteletről. Természetesen valójában minden ítélet vagy megváltoztató vagy

³³ 3/2000 PJE indokolása

³⁴ ÉLESS: i.m. 197-198. és 37. lábjegyzet

³⁵ VARGA – SZABÓ – ZAICSEK: A határozati és a perorvoslati fejezetek egyes kodifikációs kérdései 571.

helybenhagyó, és ezen belül beszélhetünk ítéletről, részítéletről vagy közbenső ítéletről.³⁶

4. Közbenső ítélet

Az ítélet teljességének követelménye alól a másik kivétel a Pp. 213. § (3) bekezdésében szabályozott közbenső ítélet. Eszerint: *„Ha a keresettel érvényesített jog fennállása és a felperest ennek alapján megillető követelés összege (mennyisége) tekintetében a vita elkülöníthető, a bíróság a jog fennállását ítélettel előzetesen is megállapíthatja (közbenső ítélet). Ebben az esetben a tárgyalás a követelés összegére (mennyiségére) vonatkozóan csak a közbenső ítélet jogerőre emelkedése után folytatható.”* A jogirodalom álláspontja szerint a *„a közbenső ítélet a jogalap és összegszerűség (mennyiség) szerint elkülöníthető követelés iránt folyó perben a jogalap fennállását előzetesen megállapító bírósági határozat.”*³⁷ Mint a definícióból is következik, a közbenső ítélet fogalmilag csak pozitív megállapítást tartalmazhat. Így például *„a közbenső ítélet jogi természetével nem egyeztethető össze az, hogy a bíróság egyidejűleg a felek bármelyikét terhelő marasztaló intézkedést hozzon.”* (BH 1993. évi 11/697. I. sz.)³⁸.

Jóllehet a Pp. csak a kereseti kérelem vonatkozásában rendelkezik közbenső ítélet meghozatalának lehetőségéről, értelemszerűen adott ez a lehetőség viszontkereset esetében, azonban kizárt beszámítási kifogás előterjesztése során.³⁹

Legeklatánsabb példák a közbenső ítéletekre a kártérítési perek, hiszen a legkézenfekvőbb módon e pereknél válik el egymástól a jogalap és az összegszerűség. Releváns, hogy közbenső ítéletben kell rendelkezni a felperes keresetességi jogáról, azaz, hogy például a kártérítési perben ő a jogosult. Úgyszintén ebben a határozatban kell döntenie a kár bekövetkeztéről [a bírói gyakorlat szerint a kártérítési felelősség mértékéről is a határozat rendelkező részében kell szólni BH 2006. 360.]), esetlegesen a kármegosztásról, az okozati összefüggésről (BH 2004. 511.; EBH 2004. 1039.), illetve vétkességi felelősség esetében a vétkesség

³⁶ GÁTOS: In: Kommentár (NÉMETH – KISS) 1187. és KISS: i. m. 753.

³⁷ A polgári perrendtartás magyarázata (Szerk.: SZILBEREKY Jenő – NÉVAI László) KJK Budapest, 1976. I. kötet 1032. [továbbiakban: Kommentár (SZILBEREKY – NÉVAI); idézi: GÁTOS In: Kommentár (NÉMETH – KISS) 1188. o.

³⁸ GÁTOS: Kommentár (Szerk.: NÉMETH – KISS) 1190.

³⁹ KISS: i. m. 672.

kérdéséről is.⁴⁰ E körben kiemelendő az EBH 1999. évi 104. számú eseti döntés, amely szerint közbenső ítélet esetében fogalmilag kizárt, hogy akár csak részlegesen is döntsön a bíróság követelés összegéről.⁴¹ Hasonló következtetésre jutott a legfőbb bírói fórum, amikor kimondta, hogy *„Nincs tehát eljárásjogi lehetőség arra, hogy az öröklési szerződést megszüntető közbenső ítéletben a bíróság a jogviszony felszámolása körébe tartozó marasztaló vagy kötelező rendelkezést hozzon.”* (BH 1998. 435.)

A jogerő kapcsán fontos eltérés a részítélethez képest, hogy míg a részítélet jogereje a Pp. 213. § (2) bekezdése szerint feltételes, addig a közbenső ítélethez fűződő anyagi jogerő nem az. Ennek további eljárásjogi vetülete az, hogy míg a részítélet esetében nem kötelező (sőt kifejezetten kerülendő) a tárgyalás felfüggesztése annak jogerőre emelkedéséig, addig ez a közbenső ítélet esetében már kötelező. Abból következően, hogy a jogerő nem feltételes⁴² jellegű, a közbenső ítélet akkor is megtartja jogerőhatását, ha utóbb derül fény olyan tényre, ami miatt az alperest az összegszerűség kérdésében nem lehet marasztalni.⁴³ A részítélet kapcsán a BÜSZ-ről írt megjegyzésem a közbenső ítélet esetében is megfelelően irányadó, azaz felülvizsgálandó szabályozásnak tartom azt, hogy a közbenső ítélet nem tekinthető befejezésnek, csak az összegszerűség kérdésében döntő ítélet.

Releváns, hogy közbenső ítélet esetén a jogalap vonatkozásában csak a közbenső ítélet ellen lehet perújítással élni, az összegszerűség kérdésében döntő ítéletben a jogalapot már nem lehet vitatni.

A közbenső ítéletnek szükségszerűen pozitív megállapítást kell tartalmaznia, ezzel szemben az összegszerűség kérdésében hozott ítéletnek már marasztalásra kell vonatkoznia. Így vannak olyan per típusok, ahol ugyan jogszabályi korlát nincs, de annak sajátosságából fakadóan kizárt a közbenső ítélet lehetősége. Ilyenek például a közigazgatási perek, illetve ennek speciális „típusát” képező, a Közbeszerzési Döntőbizottság határozatának felülvizsgálata iránti perek. Jelen esetben ugyanis, jóllehet sem a Pp. XX. fejezete, sem a közbeszerzésre vonatkozó jogszabályok kifejezetten nem tiltják a

⁴⁰ Polgári eljárásjog. Kommentár a gyakorlat számára (Szerk. PETRIK Ferenc), HVG-ORAC, 1997. B/127. idézi GÁTOS: In: Kommentár (NÉMETH – KISS) 1191.

⁴¹ GÁTOS: In: Kommentár (NÉMETH – KISS) 1191.

⁴² A közbenső ítélethez kapcsolódó anyagi jogerő e jellegzetességéből fakadó esetleges nehézségeket a Pp. mind a perújítás, mind a felülvizsgálat esetében azzal küszöböli ki, hogy lehetővé teszi a per tárgyalása folytatásának hivatalból történő felfüggesztését (vö.: Pp. 267. § (2) bekezdés, ill Pp. 273. § (4) bekezdés).

⁴³ Kommentár (SZILBEREKY – NÉVAI) 1034-1035.; idézi GÁTOS: In: Kommentár (NÉMETH – KISS) 1193.

közbenső ítéletet, mivel azonban marasztalásra irányuló kereseti kérelem nem terjeszthető elő, közbenső ítélet hozatalára sem kerülhet sor.⁴⁴

A Pp. 271. § (2) bekezdésének első mondata szerint: *„Nincs helye felülvizsgálatnak olyan vagyoni jogi ügyekben, amelyben a felülvizsgálati kérelemben vitatott érték, illetve annak a 24. §, valamint 25. § (3) és (4) bekezdése alapján, továbbá a 25. § (3) bekezdésének az egyesített perekre történő megfelelő alkalmazásával megállapított értéke a hárommillió forintot nem haladja meg.”* Ezzel összefüggésben az 1/2009 Polgári jogegységi határozat kimondja: *„Nincs helye felülvizsgálatnak az olyan vagyoni jogi ügyben hozott jogerős közbenső ítélet ellen, amelyben a keresettel érvényesített követelés értéke nem haladja meg az egymillió forintot”⁴⁵.*

A jogegységi eljárást kezdeményező tanács meglátása szerint, mivel a közbenső ítéletben a bíróság csak a jogalapról dönt, összegszerűségről nem is dönthet, így nem lehet az értékhatár folytán kizárni a jogerős közbenső ítélet elleni felülvizsgálat lehetőségét. Ebben az esetben meg nem határozható pertárgy értékről beszélhetünk, így az értékhatártól függő korlátozás sem érvényesülhet. A jogegységi tanács azonban arra az álláspontra helyezkedett, hogy *„[V]agyoni jogi ügyben – figyelemmel arra, hogy a kereset tárgya szükségképpen pénzkövetelés – a pertárgy értéke az eljárás minden szakaszában azzal az összeggel egyezik meg, amelynek megfizetésére felperes az alperest kötelezni kéri.”⁴⁶* Azaz a felülvizsgálati kérelemben vitatott érték lesz az irányadó, és, ha ez nem éri el – a ma hatályos szabályok szerint – a hárommillió forintot, akkor kizárt a felülvizsgálat a jogerős közbenső ítélettel szemben.

A jogirodalomban⁴⁷ olvasható kritika e döntéssel szemben, ugyanis a Pp. nem tartalmaz olyan szabályt, amely szerint egy esetleges közbenső ítéletre vonatkozó felülvizsgálat során a keresettel érvényesített követelés értéke lenne mérvadó. Levonható tehát az a következtetés, hogy *„szükségképpen nincs a felülvizsgálati kérelemnek olyan tárgya, amelynek értéke a hivatkozott rendelkezések alkalmazásával összegszerűen megállapítható lenne.”⁴⁸* Szőke Irén nézete szerint nem érvényesülhetne az értékhatártól függő szabály közbenső ítéletek esetében, hiszen az

⁴⁴ PAKSI Gábor: Perjogi sajátosságok a Közbeszerzési Döntőbizottság érdemi határozatának felülvizsgálata iránti közigazgatási perekben. In: Codificatio Processualis Civilis - Studia in Honorem Németh János (Szerk.: VARGA István), ELTE Eötvös Kiadó, Bp. 2013. 289. (továbbiakban: Codificatio Processualis Civilis [Szerk.: VARGA])

⁴⁵ A jogegységi határozat meghozatala időpontjában az értékhatár még egymillió forint volt.

⁴⁶ 1/2009. PJE indokolása

⁴⁷ SZŐKE Irén: Egy jogegységi határozat margójára. In: Codificatio Processualis Civilis (Szerk.: VARGA) 403-406.

⁴⁸ SZŐKE: i.m. 405.

eljáró bíróság a követelés összegszerűségéről nem dönt. A szerző érvelése alapjául azt említi, ha kizárt lenne a felülvizsgálat hárommillió forint alatt, azonban a felperes keresetének megemelése folytán az alperes hárommillió forintot meghaladóan is marasztalható lehet, és az alperes a közbenső ítélet anyagi jogereje folytán a jogalapot többé nem vitathatja, így jogvédelem nélkül maradhat a felemelt keresettel szemben.⁴⁹ Magam is Szőke Irén által kifejtettekkel értek egyet. A jogegységi határozatban kifejtettek ugyanis a felperes rosszhiszemű pervitelének lehetőségét is előrevetíthetik, hiszen a jogerős közbenső ítélet után a felperes – pl. járásbíróságon folyamatban lévő ügyben – akár 30 millió forintig felemelheti a kereseti kérelmében érvényesíteni kívánt összeget.

Nem tartom ugyanis szerencsésnek azt, hogy a Pp. értékhatártól teszi függővé a felülvizsgálat lehetőségét, mert véleményem szerint nem a per tárgyának értéke minősíti az ügy jelentőségét vagy munkaigényességét. Kisebb perértékű ügy is hordozhat ugyanolyan elvi jelentőségű megállapításokat, mint nagyobb pertárgy értékű eset.

5. Nem az ügy érdemében hozott ítéletek

Mint már korábban is írtam, két eset ismert, amikor a bíróság ítélet hoz, mégsem az ügy érdemében dönt.

Az egyik eset a Pp. 123. §-ában átfogott kérdéskör. Ha ugyanis a bíróság azért utasítja el a megállapításra irányuló keresetet, mert a Pp. 123. §-ában megfogalmazott feltételek hiányoznak, akkor ítéletet hoz a bíróság, de mégsem az ügy érdemében dönt.

A Pp. 123. §-ának második mondata szerint: *„Megállapításra irányuló egyéb kereseti kérelemnek csak akkor van helye, ha a kért megállapítás a felperes jogainak az alperessel szemben való megóvása végett szükséges, és a felperes a jogviszony természeténél fogva vagy a kötelezettség lejártának hiányában vagy valamely más okból teljesítést nem követelhet.”*

Azaz konjunktív feltételként határozza meg a törvény, hogy egyrészt szükséges a felperes jogvédelmi helyzete az alperessel szemben, másrészt ehhez szükségszerűen társulnia kell vagy a jogviszony természetének, vagy a kötelezettség lejárt hiányának vagy valamely más oknak, ahhoz, hogy a felperes pernyertes legyen.

⁴⁹ SZŐKE: i.m. 405-406.

Álláspontom szerint ezekben az esetekben az ítélethez anyagi jogerő fűződhet. Vegyük azt a példát, ha a felperes azért lesz pervesztes, mert a bíróság arra a következtetésre jut, hogy a kért megállapítás nem szükséges a felperes jogainak az alperessel szemben való megóvása végett. Ekkor lehetségesnek tartom azt is, hogy egy később indított perben a bíróság más következtetésre jut, azaz megállapítja a felperes jogvédelmi igényét. Ez azonban szükségszerűen azt is feltételezi, hogy a tények megváltoztak, azaz a korábbi ítélethez képest már nincsen tényazonosság (jog- és félazonosság lehetséges). Mivel azonban a res iudicata jog-, fél- és tényazonosságot feltételez, a tények megváltozása folytán jelen esetben nem is beszélhetünk az anyagi jogerővel való ütközésről. (Arról nem is szólva, hogy a jogvédelmi helyzet megállapítása esetén már érdemi döntés születik a perben.)

Abban az esetben pedig, ha a jogvédelmi helyzet megítélése nem változik (a feltárt tények megegyeznek a korábbival), illetve a feltételrendszer egyéb elemei sem módosulnak, azaz továbbra sem illeti meg a felperest jogvédelem alperessel szemben, akkor az anyagi jogerő okán a bíró alkalmazhatja a Pp. 130. § (1) bekezdés d) pontját.

A másik eset, ha az előzetes végrehajthatóság körében hoz a bíróság nem érdemi kiegészítő ítéletet. Ekkor – véleményem szerint - igen nehezen tud előállni olyan eset, amikor kizárólag csak az előzetes végrehajthatóságról rendelkező ítélettel szemben az anyagi jogerővel összefüggésben valamilyen konfliktus állna elő.

6. Az ítélet és a látszatjogerő kapcsolata

Korábbi írásomban⁵⁰ már röviden említettem a Farkas József nevéhez fűződő látszatjogerő jogintézményét.

Farkas József ebbe a körbe sorolja azt az esetet, ha az ítélet a Pp. 215. § (1) bekezdése ellenére túlterjeszkedik a kereseti kérelmen.

Farkas álláspontja szerint ide sorolhatóak azon esetek is, amikor az ítélet tárgyi vagy személyi okokból kifolyólag nem képes arra, hogy tartalmilag is jogerőhatással rendelkezzen.⁵¹ Ezek az ítéletek formailag jogerősek ugyan, de valójában, hatályosulásukat tekintve nem lehetnek azok. Farkas példaként a nem létező házasságot felbontó ítéletet említi.

⁵⁰ Ld. VÖLCSEY: i. m.

⁵¹ FARKAS József: A jogerő a magyar polgári peres eljárásban; idézi: ÚJLAKI László: Látszatjelenségek a polgári eljárásjogban. In: Studia in honorem Németh János (KISS – VARGA) 867-868.

Álláspontom szerint e körbe sorolható az is, ha a bíró naturalis obligatio, azaz természetes kötelem körébe tartozó igény érvényesítésére irányuló perben hoz ítélet. Amennyiben ugyanis a felperes Ptk. 6:121. § (1) bekezdésében felsorolt követelés érvényesítése iránt indított pert, akkor a bírónak a Pp. 130. § (1) bekezdés f) pontja alapján a keresetlevelet idézés kibocsátása nélkül el kellene utasítania, illetve a perindítás hatályának beállta után (Pp. 128. §) a per megszüntetésének lenne helye (vö.: Pp. 157. § a) pont). Ennek elmulasztása esetén a másodfokú bíróságnak a fellebbezési eljárás során kellene a pert megszüntetnie (Pp. 251. §). Abban a nem várt esetben, ha erre sem kerülne sor, akkor pedig felülvizsgálati indítvány esetén a Kúriának lenne az a feladata, hogy az eljárási szabálysértést észlelve, hivatalból szüntesse meg a pert (Pp. 275. § (2) bekezdés).

Mindezek elmaradása esetén születhet olyan határozat, amely formailag anyagi jogerő hatással bír, azonban tartalmát tekintve nem fűződhet hozzá az anyagi jogerőt jellemző tulajdonság. Elég csak az egyik legjellemzőbbet és legfontosabbat említeni: nem kapcsolódhat hozzá végrehajtás. Így – meglátásom szerint – az ítéletet hordozó irat olyan hibában szenved, hogy az megfosztja ítéleti jellegétől és ezzel párhuzamosan az ügy érdemében hozandó ítéletekhez kapcsolódó anyagi jogerőhatástól.

E példa esetében a bíró által a Pp. 130. § (1) bekezdés f) pontja alapján meghozott végzés minősül az ügy érdemében döntő, anyagi jogi végzésnek. Felmerülhet az a kérdés, vajon akkor ez a végzés bírhat(na) anyagi jogerőhatással is? A kérdésre a választ tartalmi korlátok miatt nem a jelen tanulmányban keresem meg.

Ugyanez igaz lehet a Ptk. 4: 108. § (1) bekezdés b) pontjára is. Eszerint *„nem lehet az apaság vélelmét megtámadni, ha az apaságot bíróság állapította meg”*. Azaz a felperes erre irányuló keresetindítása esetén a bíróságnak a keresetlevelet idézés kibocsátása nélkül el kell utasítania, illetve a perindítás hatályának beállta után a pert meg kell szüntetnie.

7. Zárszó

Remélhetőleg sikerült tanulmányomban áttekinthetően összefoglalni az ítéletek legfontosabb, jogerőn túli jellemzőit, rávilágítva a jogalkalmazás során felmerülő vitás kérdésekre. Azt gondolom, több olyan pont is azonosítható e kérdéskörben, ahol – különös tekintettel az új Pp.

kodifikációjára – szükséges lehet a ma hatályos normák felülvizsgálata, esetleges módosítása. Valószínűsíthetően az új eljárásjogi kódex ezekre a kérdésekre is választ ad.

Felhasznált irodalom

A polgári perrendtartás magyarázata (Szerk.: SZILBEREKY Jenő – NÉVAI László) KJK Budapest, 1976. I. kötet

Polgári eljárásjog. Kommentár a gyakorlat számára (Szerk.: PETRIK Ferenc) HVG-ORAC, 1997.

A polgári perrendtartás magyarázata I. kötet (Szerk.: NÉMETH János – KISS Daisy), Complex Kiadó, második, átdolgozott kiadás, Budapest 2006.

Magister artis boni et aequi – Studia in honorem Németh János (Szerk.: KISS Daisy – VARGA István) ELTE Eötvös Kiadó, Budapest, 2003.

Codificatio processualis civilis – Studia in honorem Németh János (Szerk.: VARGA István) ELTE Eötvös Kiadó, Budapest, 2013.

A Polgári törvénykönyv magyarázatokkal (Szerk.: VÉKÁS Lajos) Complex kiadó, Budapest 2013.

Egy új polgári perrendtartás alapjai (Szerk.: NÉMETH János – VARGA István) HVG-ORAC, Budapest, 2014.

MAGYARY Géza: A magyar polgári peres eljárás aaptanai – A perbeli cselekmények tana Budapest Franklin Társulat, 1898

BACSÓ Jenő: A jogvédelem előfeltételei a polgári perben Máramarossziget, 1910.

Dr. KŐRÖS András – dr. HORECZKY Károly – dr. SZILÁGYI Dénes: Polgári jog – Családjog 1953-1997; Civilisztikai Döntvénytár HVG-ORAC, Budapest, 1998.

KISS Daisy: A polgári per titkai – Kérdések és válaszok a Polgári perrendtartás általános részéből, HVG-ORAC, második, átdolgozott kiadás, Budapest, 2009.

PAULOVICS Anita: A jogerő kérdése a perjogtudományban és a közigazgatásban In: Miskolci Jogi Szemle, 5. évfolyam (2010) 1. szám 40-57. o.

VÖLCSEY Balázs: A jogerőhatás megjelenés formái. In: Themis – Az ELTE Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola elektronikus folyóirata 2014. december http://www.ajk.elte.hu/file/THEMIS_2014_dec.pdf 367-385.

Felhasznált bírósági döntések:

3/2000 Polgári Jogegységi Határozat
 1/2009 Polgári Jogegységi Határozat
 1/2014 Polgári Jogegységi Határozat
 4/2009 (XII. 14.) PK vélemény
 1/2011 (VI. 15.) PK vélemény
 154. PK vélemény
 BH 1979. évi 8/261. sz. III.
 BH 1988/10. sz. 358.
 BH 1989. évi 2/75. sz.
 BH 1992. évi 5/343.
 BH 1993. évi 11/697. I. sz.
 BH 1998. 435.
 BH 2004. 511.
 BH 2006. 360.
 EBH 1999. évi 104. sz.
 EBH 2004. 1039.

Characteristic of the judgement-at-law**Summary**

The most important attributes of the decisions are presentationed in this study. I construe with the ordinary judgement, partial judgment, interlocutory judgment and supplemental judgment.

I review Magyary's „commend-theory” and the relevant decisions of the courts, particularly the 3/2000 Civil Uniformity Decision. The legal institution of the „appearance legal force” are mentioned by the examples in the publication. In this context, I analyze those cases, in which the decisions cannot have binding force, because the award suffer from such mistake, that this document lose the decisions karakter, for example judgement in connection with naturalis obligatio.

In short I deal with those awards, which are not passed on the merits of the case.